

Forfatteren har sat sig et prisværdigt godt formål med rapporten men det har desværre skortet lidt på evnen til at leve op til det. Det er først og fremmest systematikken i præsentationen som halter; derudover savnes der også visse relevante oplysninger. På trods af disse anker kan bogen læses med udbytte af dem, der ikke har noget forhåndskendskab til emnet og som søger en kort og letforståelig orientering. Men mere må man heller ikke forvente. Dette er *ikke* en håndbog om motivanalyse. *Werner Bachmann.*

Hans Kellerer: Statistik im modernen Wirtschafts- und Sozialleben, Rohwohlt, Hamburg, 289 sider, DM 3,30.

Man skal ikke lade sig afskrække af at denne bog er billig. Det skyldes kun, at Rowohlt har villet have den med i forlagets encyklopædiserie og ved hjælp af en særdeles kompakt sætning har formået at presse stoffet ind i et dobbeltbind. Men kan man affinde sig med bøger af denne ydre kvalitet, overraskes man behageligt af indholdet. Forfatteren er ingen novice. Siden 1931 har han beskæftiget sig med statistik som praktiker og lærer. Han er ikke „født“ statistiker, men uddannet som ingeniør. Interessen vakte dog, og hans doktorafhandling kom til at handle om matematiske metoder i jernbanestatistik, hvilket forøvrigt førte hans tilknytning til de tyske statsbaner med sig. Siden har han helliget sig statistikken, og han forelæser nu ved München-universitetets statistiske institut. Blandt hans mange publikationer er der grund til at nævne lærebøgerne „Trafikstatistik“, „Matematik og trafik“ og „Stikprøvemethodernes teori og praxis“.

Den her omhandlede bog ligger i sværhedsgrad nogenlunde på linie med 1960-udgaven af Bjerkes, Colding-Jørgensens og Finn Madsens „Statistik i teori og praxis“, og dispositionen af bogens første del afviger heller ikke synderligt fra den danske bogs: Materialets indsamling, dets

gruppering og bearbejdelse, iagttagelsernes hyppighed, middelværdier, spredning og skævhed i fordelingen, forholdstal, indextal, tidsrækker og forbundne iagttagelser. Skal man nævne nogen større forskel i forhold til den danske bog, må det blive stikprøvemethodernes teori og praxis, som Kellerer gør lidt mere ud af ved hjælp af stof, han har hentet fra sin egen bog om emnet. Dertil kommer, at stoffet stort set i højere grad jævnes med praktiske eksempler.

Bogens 2. del indeholder en oversigt over offentlig og herunder international statistik samt statistikkens anvendelsesområder i praktisk erhvervsliv, og hertil knyttes en fornuftig gennemgang af statistikkens muligheder, grænser og faldgruber. Endelig sluttes med et kapitel om statistikkens historie. Foruden en fyldestgørende litteraturfortegnelse indeholder bogen et behageligt sagregister.

Bogen skal ikke fremhæves på bekostning af Bjerkes, Colding-Jørgensens og Finn Madsens bog, men den dækker i alt væsentligt denne bogs stof og er sporadisk fyldigere. Kompaktheden og det ikke særligt behagelige papir er de ulemper, man må tage med, hvis man vil erhverve sig sin viden om statistik i teori og praxis for en femtedel af prisen.

Børge G. Johansen.

Göran Lindblad: Kursus for butiksledere.

1. del: Butikslederens arbejdsopgaver. 42 sider.
 2. del: Salg. 77 sider.
 3. del: Lagerpolitik. 86 sider.
 4. del: Butikkens omkostninger. 43 sider.
 5. del: Arbejdsorganisation. 67 sider.
- Udgivet af F. D. B., Konsulenttjenesten, 1961.

Som et led i brugsforeningsbevægelsens træning af butiksledere har man oversat og tilpasset det af Göran Lindblad m. fl. udarbejdede korrespondancekursus „Kurs för butikshefer“.

Forfatteren har sat sig et prisværdigt godt formål med rapporten men det har desværre skortet lidt på evnen til at leve op til det. Det er først og fremmest systematikken i præsentationen som halter; derudover savnes der også visse relevante oplysninger. På trods af disse anker kan bogen læses med udbytte af dem, der ikke har noget forhåndskendskab til emnet og som søger en kort og letforståelig orientering. Men mere må man heller ikke forvente. Dette er *ikke* en håndbog om motivanalyse. *Werner Bachmann.*

Hans Kellerer: Statistik im modernen Wirtschafts- und Sozialleben, Rohwohlt, Hamburg, 289 sider, DM 3,30.

Man skal ikke lade sig afskrække af at denne bog er billig. Det skyldes kun, at Rowohlt har villet have den med i forlagets encyklopædiserie og ved hjælp af en særdeles kompakt sætning har formået at presse stoffet ind i et dobbeltbind. Men kan man affinde sig med bøger af denne ydre kvalitet, overraskes man behageligt af indholdet. Forfatteren er ingen novice. Siden 1931 har han beskæftiget sig med statistik som praktiker og lærer. Han er ikke „født“ statistiker, men uddannet som ingeniør. Interessen vakte dog, og hans doktorafhandling kom til at handle om matematiske metoder i jernbanestatistik, hvilket forøvrigt førte hans tilknytning til de tyske statsbaner med sig. Siden har han helliget sig statistikken, og han forelæser nu ved München-universitetets statistiske institut. Blandt hans mange publikationer er der grund til at nævne lærebøgerne „Trafikstatistik“, „Matematik og trafik“ og „Stikprøvemethodernes teori og praxis“.

Den her omhandlede bog ligger i sværhedsgrad nogenlunde på linie med 1960-udgaven af Bjerkes, Colding-Jørgensens og Finn Madsens „Statistik i teori og praxis“, og dispositionen af bogens første del afviger heller ikke synderligt fra den danske bogs: Materialets indsamling, dets

gruppering og bearbejdelse, iagttagelsernes hyppighed, middelværdier, spredning og skævhed i fordelingen, forholdstal, indextal, tidsrækker og forbundne iagttagelser. Skal man nævne nogen større forskel i forhold til den danske bog, må det blive stikprøvemethodernes teori og praxis, som Kellerer gør lidt mere ud af ved hjælp af stof, han har hentet fra sin egen bog om emnet. Dertil kommer, at stoffet stort set i højere grad jævnes med praktiske eksempler.

Bogens 2. del indeholder en oversigt over offentlig og herunder international statistik samt statistikkens anvendelsesområder i praktisk erhvervsliv, og hertil knyttes en fornuftig gennemgang af statistikkens muligheder, grænser og faldgruber. Endelig sluttes med et kapitel om statistikkens historie. Foruden en fyldestgørende litteraturfortegnelse indeholder bogen et behageligt sagregister.

Bogen skal ikke fremhæves på bekostning af Bjerkes, Colding-Jørgensens og Finn Madsens bog, men den dækker i alt væsentligt denne bogs stof og er sporadisk fyldigere. Kompaktheden og det ikke særligt behagelige papir er de ulemper, man må tage med, hvis man vil erhverve sig sin viden om statistik i teori og praxis for en femtedel af prisen.

Børge G. Johansen.

Göran Lindblad: Kursus for butiksledere.

1. del: Butikslederens arbejdsopgaver. 42 sider.
 2. del: Salg. 77 sider.
 3. del: Lagerpolitik. 86 sider.
 4. del: Butikkens omkostninger. 43 sider.
 5. del: Arbejdsorganisation. 67 sider.
- Udgivet af F. D. B., Konsulenttjenesten, 1961.

Som et led i brugsforeningsbevægelsens træning af butiksledere har man oversat og tilpasset det af Göran Lindblad m. fl. udarbejdede korrespondancekursus „Kurs för butikshefer“.

I *Butikslederens arbejdsopgaver* behandles fire områder: Handelens opgaver og betydning, Butikslederens arbejdsopgaver, Kontakten med bestyrelse og medlemmer, FDB's serviceorganer. Hovedafsnittet, Butikslederens arbejdsopgaver, er bygget op omkring en kortlægning og beskrivelse af butikslederens arbejdsopgaver samt en undersøgelse af hvor megen tid, der medgår til hver enkelt arbejdsopgave. Forfatteren refererer en række mindre undersøgelser, som sandsynligvis er de første tidsstudier i fødevarerhandelen, som offentliggøres i Danmark (jfr. side 29). Forfatterens formål med gennemgangen af disse undersøgelser er at få butikslederne til selv at kortlægge deres arbejdsdag med henblik på forbedringer.

Salg indeholder fem afsnit: Salgsanalyse, Analyse af salget i Deres butik, Salg, Udbringning af varer, Hygiejne. I første afsnit, Salgsanalyse, gives en udmærket vejledning i brugen af eksternt statistik i detailhandelen; afsnittet indeholder således en række forslag til beregninger på grundlag af detailpristallet. Det er lidt vanskeligt at se formålet med opdelingen i „Salgsanalyse“ og „Analyse af salget i Deres butik“, idet det sidste afsnit er en direkte fortsættelse af det foregående. Som eksempler kan nævnes, at man i afsnittet „Salgsanalyse“ viser beregningsmåden af belastningsvariationerne i en butik og foreslår butikslederen at foretage sådanne beregninger, mens man i „Analysen af salget i Deres butik“ viser beregningen af salgsintensiteten pr. m². I det tredje afsnit, „Salg“, gennemgås bl. a. salgsplanlægning og tilrettelæggelse af salgsfremmende foranstaltninger. Det fjerde afsnit, „Udbringning af varer“, beskriver dels forskellige synspunkter på vareudbringning og dels planlægningen af udbringningen. I femte afsnit, „Hygiejne“, gives en redegørelse for smitteoverførsel og måder at undgå smitte på.

Lagerpolitik er delt i fem afsnit. De to første afsnit omhandler „Lageranalyse“,

hvor man viser eksempler på såvel tidsammenligninger som bedriftssammenligninger og desuden anviser måder til rationalisering af den fysiske lageropgørelse. Desuden gennemgås metoder til omregning af de opgjorte lagerværdier til konstante priser ved hjælp af fødevareprisindexet. Det tredje afsnit, „Bestillingspolitik“, indeholder planlægning af indkøb i optimale kvantiteter på grundlag af FDB's bestillingssystemer. I afsnittet „Sortimentspolitik“ diskuteres sortimentets indvirkning på lagerbeholdningen og de principper, efter hvilke en sortimentsbegrænsning kan gennemføres. Endvidere behandles spørgsmålet om kontrol med vareleverancer. I det femte afsnit gennemgås „Forholdsregler mod butikstyverier“. Det er et udmærket afsnit, men synes noget umotiveret anbragt her. Det burde være anbragt i 2. del, *Salg*, sammen med f. eks. vareplacering.

Butikkens omkostninger er delt i to dele. I første del behandles lønomkostningerne, budgettering, salgs- og akkordkontrol, svind og øvrige omkostninger. Særligt interessant er budgettering af lønomkostninger, som bygger direkte på den svenske udgave, og man arbejder følgelig med akkordlønsystemer. I heftets andet del beskæftiger forfatteren sig med de forskellige forsikringsformer, som har betydning for detailhandelen.

Arbejdsorganisation er delt i fire afsnit. I „Butikslederen som arbejdsleder“ gennemgås såvel den tekniske side af arbejdsorganisationen som den samarbejds-mæssige. Forfatteren kommer kort ind på områder som menneskers indstilling til arbejdet, menneskers målsætninger og gruppedannelser og påvirkning af grupper. Andet afsnit, „Butikslederen og den nyansatte“, giver råd om modtagelse af nye og træning i forretningen. Tredie afsnit, „Butikslederen forenkler arbejdet“, er en videre udbygning af de foregående fire hefters gennemgang af rationalisering. Det sidste afsnit „Butikslederen og hovedkontoret“, berører samarbejdet mellem butik

og hovedkontor og samarbejdet mellem butikkerne.

Kursus for butiksledere er velskrevet, illustreret med figurer og tegninger, og hvert afsnit indeholder eksempler og opgaver. Dette i forbindelse med at man har opdelt de godt 300 sider i fem små hefter skulle give stoffet alle chancer for virkeligt at blive gennemarbejdet af kursusdeltagerne.

Foretages en vurdering med henblik på en anden læserkreds end FDB-folk, må man sige, at ca. $\frac{3}{4}$ af stoffet har interesse for den øvrige detailhandel. Den sidste fjerdedel har også en vis interesse, idet man her får en beskrivelse af brugsforeningsbevægelsens organer etc. I første del er ca. halvdelen af stoffet af interesse for den øvrige detailhandel. I anden del har hele stoffet interesse for detailhandlere, der har mulighed for normtalssammenligninger. Tredie hefte er teknisk set bygget op på FDB-systemer, men der er en række synspunkter, som frivillige kæder etc. med fordel kunne sætte sig ind i. Fjerde del er afgjort seriens svageste, men beskrivelsen af akkordlønsystem (et misvisende navn i øvrigt, idet man andre steder beskæftiger sig med systemet under provisionsovervejelserne) og budgetopstillingerne gør heftet interessant. Det femte hefte har bortset fra afsnit 4 interesse for detailhandelen og i øvrigt for alle, der beskæftiger sig med arbejdsplanlægning. Planlægning af arbejdet i en detailforretning er vel nok let område, der er mest forsømt inden for såvel forskning som undervisning. Alene igennem dette hefte har Lindblad givet stof nok til et helt detailhandlerkursus.

Man må håbe, at det bliver muligt for folk uden for FDB's kreds at købe hefterne. Suppleret med hefterne med DSK's fortrinlige *Normtal for købmænd* har man den lærebog for detailhandelen, som der er så stærkt behov for.

Fl. Klöcker-Larsen.

Thorkil Kristensen m. fl.: Den økonomiske verdensbalance ved Erling Jørgensen. Munksgaard, 271 sider, kr. 18,75.

I 1960 udsendtes en bog om den økonomiske verdensbalance udarbejdet af en studiekreds under ledelse af professor Thorkil Kristensen. Bogen fremkom på engelsk og anmeldtes i dette tidsskrifts 24. årgang, side 286 f. Nu foreligger der en dansk udgave af dette værk udarbejdet af en af studiekredsens deltagere, undervisningsassistent, cand. polit. Erling Jørgensen. Denne udgave er i det store og hele en oversættelse af den engelske, men således at der har fundet visse forkortelser sted og en vis omgruppering af stoffet. Forkortelserne vedrører i særlig grad de teoretiske afsnit om økonomisk vækst, hvorved bogen som helhed stiller mindre krav til forståelse af økonomisk teori hos læserne. Omgrupperingen af stoffet består i, at den engelske udgaves appendix om udviklingen i hver enkelt af de ni regioner, som bogen opdeler verdensøkonomien i, er optaget i den danske udgave som det næstsidste kapitel i teksten, hvorefter det afsluttende kapitel indeholder undersøgelsens konklusioner.

Det forekommer mig, at bogen har vundet i sammenhæng ved denne disponering af stoffet. Til gengæld har den tid, der er gået siden fremkomsten af den engelske udgave, bevirket, at året 1955, der danner basis for bogens undersøgelser, virker temmelig forældet. Det havde i høj grad været ønskeligt, om der i det mindste ved bemærkninger på passende steder havde været taget et vist hensyn til udviklingen i de sidste seks år. På den anden side er det forståeligt, at forfatteren af den danske udgave er vejet tilbage for at gennemføre mere omfattende ændringer i den oprindelige tekst.

Selvom bogen altså på dette punkt virker en smule forældet, og selvom man naturligvis må tage prognoserne for 1980 med alt muligt forbehold, indeholder den